

TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA PEDAGOG KADRLAR MALAKASINI OSHIRISH
METODIKASI

Bekturdiev Aybek Elmuratovich

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Nukus filiali "Axborot xavfsizligi" kafedra assistenti*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada o'rta ta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish masalalari ko'rib chiqiladi. Asosiy e'tibor pedagogik kadrlarning malakasini oshirish, texnologiyalardan samarali foydalanish va global fikrlash qobiliyatiga ega bo'lgan o'qituvchilarni tayyorlashga qaratilgan. Maqolada yuqori kompetentsiyaga ega malakali o'qituvchilarni jalb qilish va ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqali o'quvchilar bilim olishini optimallashtirish bo'yicha muhim tavsiyalar berilgan.*

Kalit so'zlar: *Timurbeklar maktabi, o'qituvchi va o'quvchi, o'qituvchi sifati, ta'lim sifatini oshirish, globallashtirish, texnologiya.*

Аннотация: *в данной статье рассматриваются вопросы повышения качества образования в общеобразовательных школах. Основное внимание уделяется подготовке учителей, способных повышать квалификацию педагогических кадров, эффективно использовать технологии и мыслить глобально. В статье даны важные рекомендации по оптимизации обучения студентов за счет привлечения квалифицированных преподавателей, обладающих высокой компетентностью, и поддержки их деятельности.*

Ключевые слова: *школа Тимурбека, учитель и ученик, качество учителя, повышение качества образования, глобализация, технологии.*

Abstract: *this article examines the issues of improving the quality of education in secondary schools. The main focus is on improving the skills of pedagogical staff, preparing teachers who have the ability to effectively use technology and think globally. The article provides important recommendations for optimizing student learning by attracting and supporting highly qualified teachers.*

Key words: *Timurbek school, teacher and student, teacher quality, improving the quality of education, globalization, technology.*

Hozirgi vaqtda Temurbeklar maktabi harbiy akademik litseylarining ta'lim sifatini oshirishda pedagog kadrlar malakasini oshirish metodikasini, o'qituvchilar maktablarda o'quvchilarning bilim olishida eng muhim omil hisoblanadi. Jahon miqyosida fikrlaydigan, xalqaro tajribaga ega, chet tilini bilish qobiliyatini namoyish eta oladigan va o'qitishga global yo'nalishni o'zlashtira oladigan bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash akademik litseylar uchun asosiy ro'l bo'lib hisoblanadi.

Globallashtirish inson hayotiga nafaqat iqtisodiy masalalarda, balki siyosiy, ijtimoiy va madaniy masalalarda ham katta ta'sir ko'rsatishi mumkin. Globallashtirish har bir millat uchun ikkita mumkin bo'lgan muqobillikni keltirib chiqaradigan, globallashtirish

tahdid yoki ehtimol imkoniyat sifatida bo'lishi mumkin. Darhaqiqat, global muammolar oldida turgan talabdan kelib chiqib, ta'lim sifatini oshirish, global va muammolarni o'zida mujassam etgan ta'lim standartlarini ishlab chiqishimiz zarur[1].

Biz har bir o'quvchiga bunday tizim uchun muhim bo'lgan ta'lim komponentlaridan foydalanish imkoniyatini beradigan yuqori sifatli ta'lim tizimini ishlab chiqishimiz kerak[2]. Bunga misol qilib Kaliforniya maktab ta'limi rejasini keltirishimiz mumkin va ularning komponentlar orasida quyidagilar mavjud:

- sinfda malakali va ilhomlantiruvchi o'qituvchi;
- barcha o'quvchilarni o'rta ta'lim, oliy ta'lim, ishda muvaffaqiyatga tayyorlaydigan qat'iy o'quv dasturi va jamiyat;
- mavjud darsliklar, texnologiya va o'quv materiallarini o'rganish kutilganiga mos keladi;
- malakali maktab yoki maktab boshqaruvlari, jo'shqin va xavfsiz ta'lim madaniyatini saqlab qolish, bu o'quvchilarning yutuqlari va o'qitishning mukammalligiga yuqori baho beradi;
- xavfsiz, yaxshi jihozlangan va yaxshi ta'minlangan jismoniy ta'lim muhiti.

Yuqorida sanab o'tilgan barcha komponentlar maktabgacha ta'limdan tortib to universitetgacha bo'lgan xalq ta'limi tizimiga kiradigan har bir o'quvchiga berilishi kerak. Ta'limni yaxshilash uchun barcha o'qituvchilar global istiqbolga ega bo'lishi, yaxshi tayyorgarlik ko'rish, doimiy kasbiy rivojlanish va tegishli yordam bilan ta'minlash[3].

Barcha o'qituvchilar professional o'qituvchi standartlariga rioya qilish, malakali o'qituvchi o'qitish texnologiyalari bo'yicha bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi, doimiy ravishda rivojlantirilishi, ularni olish, baholash va baholash uchun vositalar, resurslar, jarayonlar va tizimlardan to'g'ri, mas'uliyatli foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi mumkin.

O'qituvchi ushbu bilim va ko'nikmalardan o'quvchilarga muammolarni hal qilishda, aniq muloqot qilishda, asoslangan qarorlar qabul qilishda va turli xil, qiziqarli o'quv muhitida yangi bilimlar, mahsulotlar yoki tizimlarni yaratishda yordam berish uchun foydalanishi mumkin. Xususan, professional o'qituvchilar kompyuter va texnologiyani asosiy operatsiyalari va kontseptsiyasi bo'yicha bilimga ega bo'lish, texnologiyani o'qitishda qo'llash, kompyuter va texnologiya bilan bog'liq ijtimoiy, axloqiy va insoniy masalalarga oid qarorlar qabul qilishda tushuncha va ko'nikmalarni qo'llaydi. Bundan tashqari, professional o'qituvchi ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun telekommunikatsiya va axborotga kirish resurslaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi mumkin.

O'qituvchi ta'limining o'quv dasturiga asoslangan, keng ko'lamli, hayotga oid ko'nikmalar va texnologiyaga asoslangan holda takomillashtirish. O'quvchilar nafaqat bilimga, balki birinchi navbatda olingan bilimlar bilan bog'liq vazifalarni bajarish qobiliyatiga qarab baholanadi.

Xuddi shunday, hayotiy ko'nikmalar bo'yicha ta'lim o'quvchilarga zamonaviy hayotning mumkin bo'lgan talablari va muammolarini hal qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rganishga yordam berish, o'quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy, kognitiv va atrof-muhitga oid ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun mo'ljallangan. Bundan tashqari, o'quv dasturini tashkil etish falsafasi o'quvchilarga nafaqat yuqori sifatli bilim, balki butun umr davomida muvaffaqiyatga erishish uchun asos bo'ladigan keng ko'nikmalar bazasini taqdim etishdan iborat[4].

Texnologik baza ko'proq mavjud bo'lgan turli xil texnologiyalar, ular bajarishi mumkin bo'lgan funktsiyalar, ularning afzalliklari va cheklovlari haqida keng ma'lumot beradi. Texnologiyadan foydalanish va integratsiyalash uchun yangi o'qituvchilarni chaqiruvigacha bo'lgan topshirig'i va faoliyatiga texnologik ilovalarni integratsiyalash orqali amalga oshiradi.

Ta'limdagi tobora kuchayib borayotgan muammo o'qituvchilar uchun texnologiyani o'qitish vositasi sifatida samarali ishlatish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va bilimlarni rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishi mumkin[5]. Yangi o'qituvchilarni texnologiyadan foydalanish va integratsiyalashga tayyorlashning samarali strategiyalari quyidagicha:

➤ texnologiyani o'qitish amaliyotiga kiritishni ko'rsatish, akademik litsey o'qituvchilaridan o'z kurslarida texnologiyadan o'rganish va o'qitish vositasi sifatida foydalanishni talab qilish;

➤ akademik litsey o'qituvchilari texnologiyadan foydalanish jarayonida amaliyotchi o'quvchilar bilan ishlash va ularni kuzatish orqali texnologiya integratsiyasi strategiyalarini o'rganish;

➤ o'quv dasturiga yangi texnologiyalarni integratsiyalash uchun o'qituvchilar tegishli dasturiy ta'minotni tanlashlari;

➤ yangi dars ishlanmalarini tuzishlari;

➤ bir qator moddiy-texnikaviy muammolarni hal etishlari;

➤ o'quvchilar ishini baholashning tegishli usullarini ishlab chiqishlari kerak bo'ladi.

Bundan tashqari, akademik litsey rahbarlarining o'quv dasturlari bilan texnologiyadan namunali foydalanishni qo'llab-quvvatlash va mustahkamlash strategiyalarini aniqlaydigan tadqiqotlar mavjud[6]:

➤ akademik litsey rahbarlari o'z vaqtida o'rganishni qo'llab-quvvatlashi;

➤ kasbiy rivojlanishni individual o'qituvchilarning idrok etilgan ehtiyojlari, o'quv dasturining maqsad va vazifalariga moslashtirish;

➤ akademik litsey rahbarlari har bir sinfda kamida to'rtta tarmoq va internetga ulangan kompyuterlar uchun resurslar ajratish;

➤ akademik litsey rahbarlari o'qituvchilar tomonidan texnologiyani sinfga kiritishni rag'batlantirish va mustahkamlash uchun o'z ishlarida texnologiyadan foydalanishni modellashtirish.

O'qitishdagi eng katta muammo - bu ularning faoliyati davomida yaxshi o'qituvchilarni qanday yaratish, qo'llab-quvvatlash va rag'batlanish bo'lib hisoblanadi. Yuqori kompetentsiyaga ega bo'lgan o'qituvchilarni Temurbeklar maktabiga jalb qilish va qayta tayyorlash ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib hisoblanadi.

Ta'lim texnologiyasi Temurbeklar maktablarida ta'limni rivojlantirish uchun qo'llaniladigan keng turdagi apparat, dasturiy ta'minot va texnik jihozlardan iborat. Masalan, kompyuterlar, CD-ROMlar, internet, elektron pochta, elektron doskalar maktablarda qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalarining bir qismi bo'lib hisoblanadi. Agar biz ta'limni yaxshilamoqchi bo'lsak, biz o'qituvchilar malakasini oshirishda xizmatga qadar va xizmat davomidagi masalalarga e'tibor qaratishimiz kerak.

O'qituvchining ta'lim sifati faqat malaka yoki daraja bilan belgilanmaydi va biz buni statik yutuq sifatida emas, balki o'qituvchining faoliyati davomida rivojlanib boradigan xususiyat sifatida ko'rishimiz mumkin. O'qituvchining ta'lim sifati - o'qituvchi ishlayotgan sharoit, shaxsiy motivatsiya, o'sish va rivojlanish imkoniyatlariga qarab o'sadigan yoki kamayadigan xususiyatdir. Ta'lim texnologiyasidan samarali foydalanish uchun nafaqat yangi kompetentsiyaga ega o'qituvchilar, balki barcha o'qituvchilar turli xil kuchli vositalarni o'zlashtirishlari, texnologiya takomillashtirilgan resurslar asosida dars rejalarini qayta ishlab chiqishlari, sinfni to'liq o'qitishning logistika muammosini hal qilishlari mumkin.

Texnologiya o'qituvchilarga uzluksiz ta'lim olish uchun barcha imkoniyatlarni beradi.

Lekin birinchi navbatda ular undan qulay foydalanishlari kerak bo'ladi[7].

Yo'qari kompetentsiyaga ega bo'lgan o'qituvchilarni ta'limni ijobiy qo'llab-quvvatlash muhitini rag'batlantirish, ta'lim va malaka oshirishni ta'minlash, o'qituvchilarning ish haqini oshirish, ajoyib jihozlarni o'rnatish orqali jalb qilish va ushlab turish mumkin. Temurbeklar maktablariga qiyin sharoitlarda tirishqoqlik, ishtiyoqga ega bo'lgan malakali o'qituvchilarni jalb qilish uchun alohida sa'y - harakatlarni amalga oshirish va bu o'qituvchilar ularning samaradorligini oshirish uchun zarur bo'lgan yordamni olishlari mumkin. Jismoniy shaxslarni kasbga jalb qilish va ularni saqlab qolish uchun o'qituvchilarning ish haqi ham yangi, ham tajribali o'qituvchilar uchun jozibador bo'ladi.

Bundan tashqari, biz Temurbeklar maktabi madaniyatini yaratishimiz, unda o'qituvchilar maktab qarorlarini qabul qilishni o'z zimmlariga oladi va hamkorlik muntazam ravishda amalga oshiriladi[8]. Yuqori kompetentsiyaga ega malakali o'qituvchilar, g'ayratli, yaxshi qo'llab-quvvatlanadigan o'qituvchilar, o'qituvchilarning bilim olishi va rivojlanishiga yordam berishda juda muhimdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Temurbeklar maktabining ta'lim sifatini oshirishda pedagog kadrlar malakasini oshirish metodikasini qo'llash, ta'lim sifatini oshirish uchun o'qituvchilarning malakasini rivojlantirish va pedagogik metodikani

takomillashtirish asosiy ahamiyatga ega bo'lib hisoblanadi. Bunda biz Kaliforniya maktab ta'limi misol qilishimiz mumkin. Masalan:

- sinfda malakali va ilhomlantiruvchi o'qituvchi;
  - mavjud darsliklar, texnologiya va o'quv materiallarini o'rganish kutilganiga mos keladi;
  - xavfsiz, yaxshi jihozlangan va yaxshi ta'minlangan jismoniy ta'lim muhiti.
- Temurbeklar maktab ta'lim sifatini oshirishda pedagog kadrlar malakasini oshirish uchun quyidagilar muhim hisoblanadi:
- malakali o'qituvchilar tayyorlash - ilhomlantiruvchi, malakali, global fikrlaydigan o'qituvchilarni tayyorlash va ularni uzluksiz ravishda kasbiy rivojlantirish ta'lim sifatining poydevori hisoblanadi;
  - zamonaviy texnologiyalarni joriy etish - o'quv dasturlarini texnologiyalar bilan integratsiyalash, o'qituvchilarning texnologiyadan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish va sinfdagi jarayonlarni optimallashtirish muhim hisoblanadi;
  - ta'lim muhitini takomillashtirish - xavfsiz, zamonaviy va yaxshi jihozlangan o'quv muhitini yaratish, bu o'quvchilarning rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni ta'minlaydi;
  - kasbiy rivojlanish va qo'llab-quvvatlash - o'qituvchilarga sifatli o'quv materiallari, resurslar va malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim etish ularning faoliyatini yanada samarali qilishga yordam beradi;
  - o'quvchilarga hayotiy ko'nikmalarni o'rgatish - bilimlarni amaliy qo'llash, muammolarni hal qilish va hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish zarur;
  - maktab madaniyatini rivojlantirish - o'qituvchilarni qaror qabul qilish jarayonlariga jalb qilish, hamkorlikni targ'ib qilish va ularning motivatsiyasini oshirish muhim hisoblanadi.

Ushbu chora-tadbirlar orqali ta'lim sifati oshiriladi va o'quvchilarning zamonaviy hayot talablari va global muammolarga moslashish qobiliyati rivojlantiriladi. Shu bilan birga, yuqori malakali, faol va motivatsiyalangan o'qituvchilar ta'lim tizimining eng muhim ustuvor yo'nalishi bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. К.К.Сеитназаров, Б.К.Туремуратова. Разница Между Глубоким И Машинным Обучением // Periodica Journal of Modern Philosophy, Social, 2022
2. К.К.Сеитназаров, Б.К.Туремуратова. Применение технологии искусственного интеллекта в системе дистанционного образования// Новости образования: исследование в XXI веке, 2022.
3. К.К.Сеитназаров, Н.С.Мухиятдинов, М.М.Урынбаева. Искусственный интеллект и его применение во время урока информатики// O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali. Tashkent 2023. c.1426-1429.

4. K.K.Seitnazarov., B.K.Turemuratova., A.K.Aytanov. Stages and Methods of Data Collection for Developing an Artificial Intelligence Model for Recognizing Letters of the Karakalpak Sign Language //2024 IEEE 25th International Conference of Young Professionals in Electron Devices and Materials (EDM). – IEEE, 2024. – C. 2530-2534.

5. A.E.Bekturdiyev., A.A.Abdilamitov., G.J.Jalgasbaeva. Timurbeklar maktabi ta'lim ta'rbiya jarayoni sifatini avtomatlashtirishni shakllantirish metodikasi// Fizika, matematika va informatika ilmiy-uslubiy jurnal Toshkent.2024/5 C.44-51.

Elektron manbalar

6. <https://advancedscienti.com/index.php/AJEL/article/view/674>

7. <https://www.graygroupintl.com/blog/how-to-improve-education-quality>

8. <https://www.linkedin.com/pulse/12-strategies-improve-quality-higher-education-dr-naveed-ahmed>